

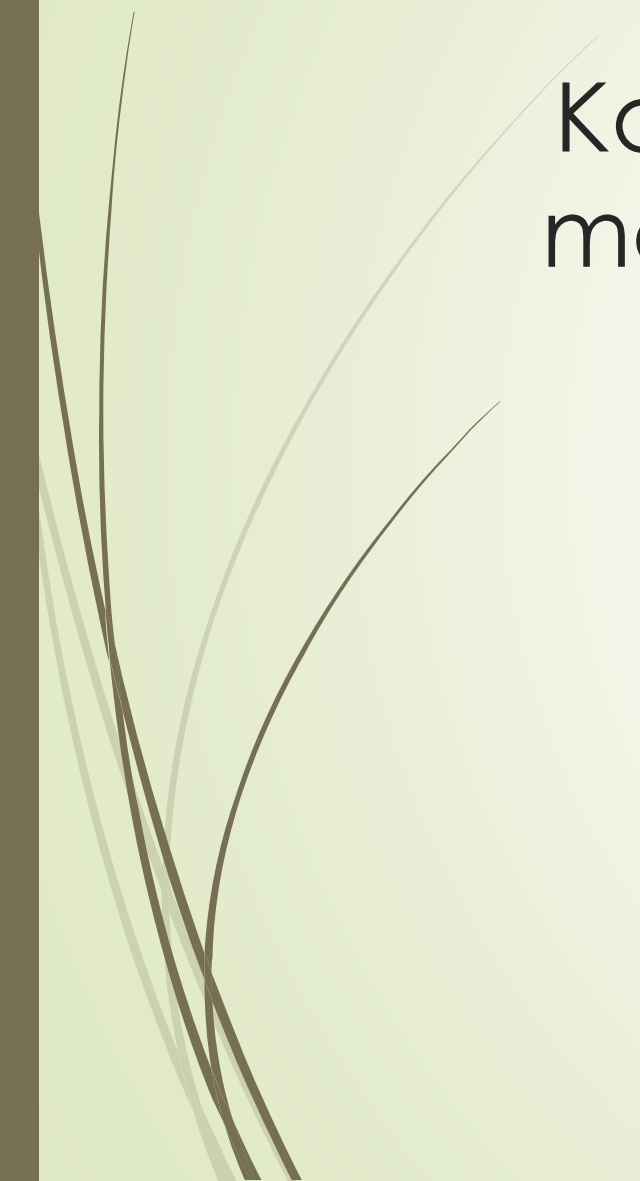

Bezbožná republika:

Kapitoly z náboženského života meziválečného Československa

doc. PhDr. Martin Jemelka, Ph.D.

Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, Praha

Víra a náboženství jako předmět historického výzkumu

- Církevní dějiny (hagiografie, apologie, institucionální dějiny)
- Ekumenické církevní dějiny
- Náboženské dějiny
- Sociální náboženské dějiny
- Sociální dějiny
- Duchovní dějiny
- Kulturní dějiny
- Urbánní dějiny
- Institucionální dějiny

Významné mezníky meziválečných náboženských dějin českých zemí 1

- 1914/7 – 1918/11 první světová válka dějinnou zkouškou evropských náboženských kultur
- 1918/9 obnovení Jednoty katolického duchovenstva
- 28. 10. 1918 P. Isidor Zahradník svolává u sochy sv. Václava: „Jsme svobodní. Zde u stupňů pomníku českého knížete svatého Václava přísaháme, že chceme této svobody se státi hodnými, že ji chceme hájiti i svými životy.“
- 3. 11. 1918 tábor lidu na Bílé hoře a stržení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí

Významné mezníky meziválečných náboženských dějin českých zemí 1

- 1918–1920/1921 éra náboženské revoluce se kryje s revolucí sociální a národnostní
- 1918/12 vznik Českobratrské církve evangelické (17. 12.) a Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v Československu
- 1919/9 příchod Armády spásy a YMCA do českých zemí
- 1919/10 vznik Německé evangelické církve v ČSR
- 8. 1. 1920 ustavení Církve československé

Významné mezníky meziválečných náboženských dějin českých zemí 1

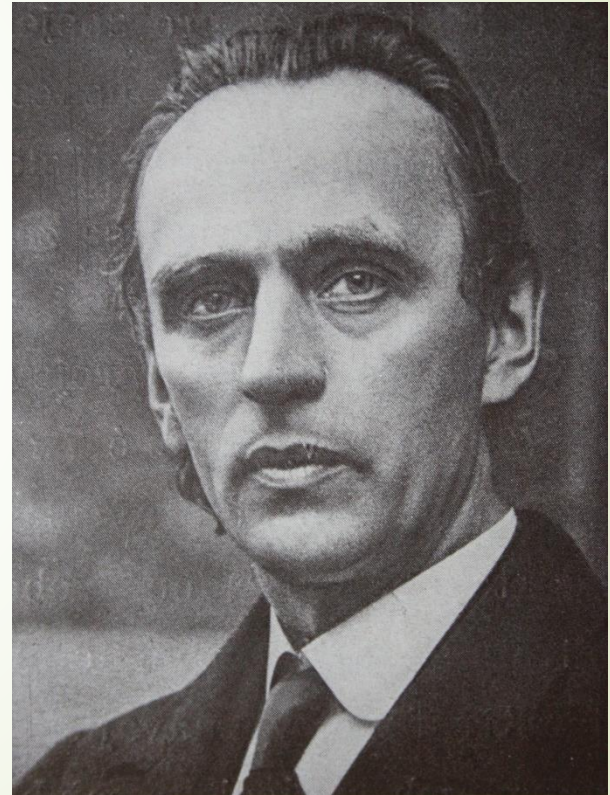
- 1918–1920/1921 éra náboženské revoluce se kryje s revolucí sociální a národnostní
- 1918/12 vznik Českobratrské církve evangelické (17. 12.) a Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v Československu
- 1919/9 příchod Armády spásy a YMCA do českých zemí
- 1919/10 vznik Německé evangelické církve v ČSR
- 8. 1. 1920 ustavení Církve československé

Protestní průvod a tábor
příslušníků československé církve před hejtmanským na náměstí vysokomýtském. — Občané z Radhoště a okolí přišli ve středu dne 12. července 1922 demonstrovati před polit. správu proti vystěhování svého duchovního pastýře z katolické fary radhoštské. Řeč českosl. faráře Tichého.

Významné mezníky meziválečných náboženských dějin českých zemí 2

- 1920–1926 tzv. boj o kostely, např. Rožnov u Vysokého Mýta a české Slezsko
- 16. 2. 1921 prvnímu poválečnému sčítání obyvatel předchází nevybíravá protináboženská a protikatolická kampaň
- 1925 oslavy 410. výročí Husova upálení a tzv. Marmaggiho aféra
- 1927 modus vivendi s Vatikánem

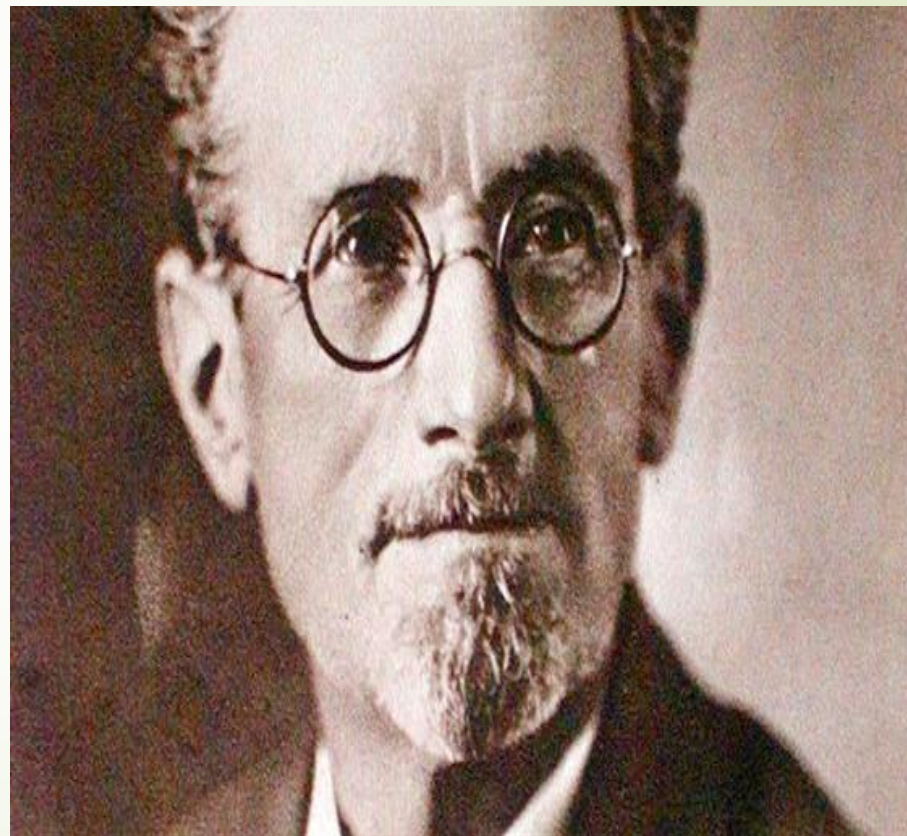
Významné mezníky meziválečných náboženských dějin českých zemí 2

- 1930 bilanční oslavy 10. výročí ustanovení Církve československé
- 1933 Pribinovy oslavy
- 1935 Katolický sjezd v Praze
- 1938 role náboženských společností v krizových měsících ČSR

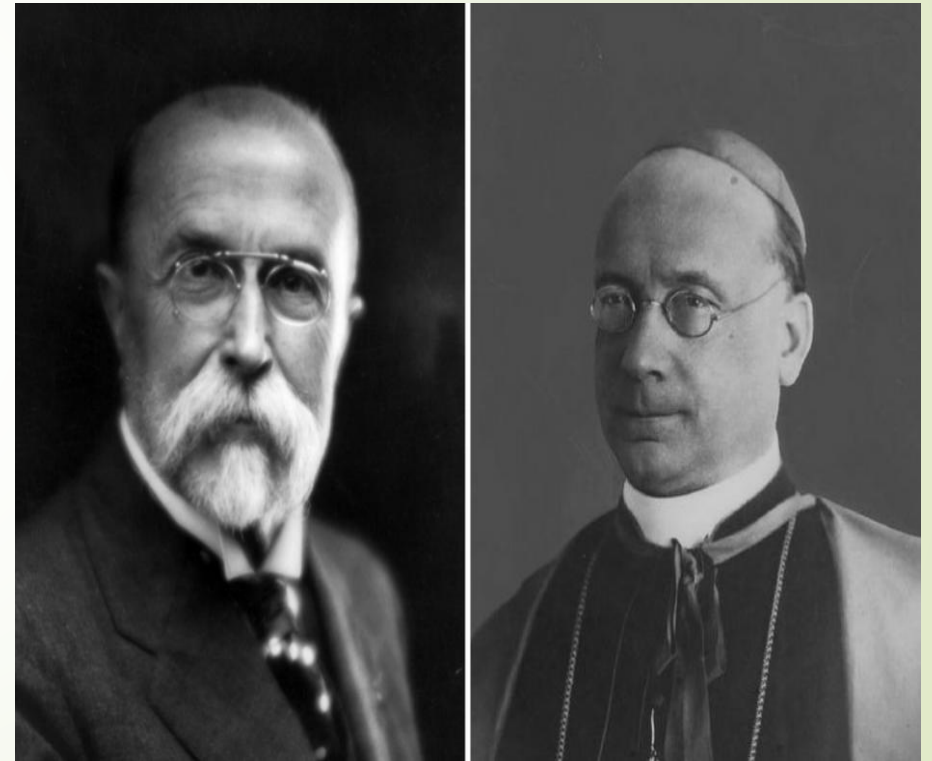
Významné mezníky meziválečných náboženských dějin českých zemí 2

- 1930 bilanční oslavy 10. výročí ustanovení Církve československé
- 1933 Pribinovy oslavy
- 1935 Katolický sjezd v Praze
- 1938 role náboženských společností v krizových měsících ČSR

Náboženství jako politikum

- Náboženské společnosti, náboženské spolky
- Odluka církve (církví) a státu
- Ústava Republiky československé (29. 2. 1920)
- Laicizace školství (1918–1922): Malý školský zákon (1922)
- Reforma manželského práva (1919)
- Interkonfesijní zákonodárství (1925)
- Modus vivendi s Vatikánem (1927)
- Financování náboženských společností: kongruové a dotované církve

Trajektorie meziválečného náboženského života

- Pluralita náboženského života a náboženských kultur
- Ekumenismus mezi konkurencí a kooperací
- Nacionalismus český, německý, maďarský a polský
- Politizace a depolitizace náboženského života
- Privatizace náboženské praxe
- Role TGM, politických a kulturních elit (spisovatelé, výtvarníci, skladatelé)
- Alternativní a substituční religiozita: spiritismus a bezvěrectví
- Harmonizace národní, třídní a náboženské identity
- Bezbožný národ?

Klasikové moderních církevních a náboženských dějin českých zemí

- Sixtus Bolom-Kotáři, Muzeum Náchod
- Lukáš Fasora, FF MU Brno
- Jiří Hanuš, FF MU Brno
- Jitka Jonová, TF UP Olomouc
- Pavel Marek, FF UP Olomouc
- Zdeněk R. Nešpor, SÚ AV ČR
- Tomáš W. Pavlíček, MÚA AV ČR
- Jaroslav Šebek, HIU AV ČR
- Marek Šmíd, KTF UK

Pozvánka k četbě...

- JEMELKA, Martin (ed.): Vladimír Krejčí: Poznamenaný: deset měsíců s Janem A. Bařou. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i., + Kniha Zlín, 2019 (ISBN 978-80-88304-08-1).
- JEMELKA, Martin – ŠEVEČEK, Ondřej: Tovární města Bařova koncernu: evropská kapitola globální expanze. Praha: Academia, 2016. 912s. (ISBN 978-80-200-2635-4).
- JEMELKA, Martin (ed.): Ostravské dělnické kolonie I – III. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2011, 2012, 2015.
- JEMELKA, Martin (ed.): Lidé z kolonií vyprávějí své dějiny. Ostrava: Repronis, 2009. 528s. (ISBN 978-80-7329-229-4; 987-80-7368-711-3).
- JEMELKA, Martin: Na Šalomouně: společnost a každodenní život v největší moravskoostravské hornické kolonii (1870–1950). Ostrava: Centrum pro hospodářské a sociální dějiny, Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 278s. (ISBN 978-80-7368-588-1).
- ... 2020 ...
- Víra a nevíra ve stínu továrních komínů: náboženský život průmyslového dělnictva v českých zemích. Praha: Academia, 2020.

Děkuji za Vaši pozornost!

doc. PhDr. Martin Jemelka, Ph.D.

Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v.v.i.

jemelka@mua.cas.cz